

Asia: VN/11042/2025

Apuvälinepalveluiden laatusuositus ja valtakunnalliset lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteet 2026 päivitys

Taustakysymykset

Vastaajan taustaorganisaatio

Muu järjestö/yhdistys [Tehy ry]

2.1 Apuvälinepalvelua ohjaavat lait ja säädökset

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Tehy huomioi, että apuvälinearvion ja apuvälinetarpeen voi lääkärin lisäksi tehdä sekä tarpeen huomioida muukin terveydenhuollon ammattihenkilö asianomaisessa terveydenhuollon toimintayksikössä/ kotihoidossa sovitun työnjaon mukaan. Apuvälinetarve voi muun muassa ikääntyneillä olla usein muun kuin lääkärin huomioima ja apuväline-tarve on perusteltu sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisen toimesta, tukien asiakkaan arjessa toimimista, turvallisuutta ja toimintakykyä.

2.1.2 Vammaispalvelulain mukaiset palvelut

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Tehy näkee epäselvyyttä ja tulkinnanvaraisuutta siinä, milloin sovelletaan terveydenhuoltolakia ja milloin vammaispalvelulakia apuvälineiden myöntämisessä huomioiden asunnon muutostyötarpeet eri ikäisillä apuvälineitä tarvitsevilla asiakkailla. Asiakkaalle tarpeelliset päivittäistä liikkumista ja muun muassa asunnosta/talosta ulospääsyä helpottavien luiskien osalta on epäselvyyttä siinä, mistä asiakas saa tarvittavat esteettömyyttä edistävät, liikkumista avustavat ja kodista sisään-, sekä uloskäyntiä helpottavat luiskat, jottei osallisuus asunnon ulkopuoliseen toimintaan ja esimerkiksi

ulkoiluun heikkene näiden syiden vuoksi. Tehy näkee, että vammaispalvelulain ja terveydenhuoltolain välistä vastuunjakoa apuvälineiden ja toimintakykyä edistävien ratkaisujen suhteen tulisi selkeyttää tähän julkaisuun, jotta se olisi selkeä ammattilaisille sekä asiakkaille.

2.1.3 Kelan ammatillisen kuntoutuksen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

2.2 Apuvälinepalvelut eri asumismuodoissa

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Asukkaiden yhteisessä käytössä olevat apuvälineiden osalta todetaan, että hyvinvointialueen hankkiessa asumispalveluja ostopalveluna tai palvelusetelillä, sovitaan tarvittava varustetaso, mukaan lukien yhteisessä käytössä olevat apuvälineet, palveluntuottajan ja hyvinvointialueen välisessä sopimuksessa tai palvelusetelin sääntökirjassa. Tehyn näkemyksen mukaan hyvinvointialueiden sijoittaessa asiakkaita asumisyksiköihin, tulee varmistua edelleen toimintakykyperusteisesta apuvälinetarpeen arvioinnista asiakkaan siirtyessä yksikköön, sekä siitä, että toimintakyvyn muutoksissa tarvittavat esimerkiksi siirtymisen ja liikkumisen apuvälineet ovat saatavilla joko yksikössä tai tarpeen esiintyessä yksilöllisen arvion perusteella luovutettavina lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineillä sekä henkilöstö on perehdytettävä muun muassa nostinten ja siirtymisen apuvälineiden käyttöön.

3 Toimintakyky apuvälinepalvelun perustana

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Toimintakykyä koskeva teksti on Tehyn näkemyksen mukaan asiallinen ja ammatillinen, mutta vahvasti asiantuntijakieleen nojaava. Toimintakyvyn arviointi käsittää toimintakykyperusteisen apuvälinetarpeen arvioinnin asiakkaan omassa/omissa toimintaympäristöissä ja siinä tulee huomioida kokonaisvaltaisuus ja asiakkaiden toimintakyvyn ja tarpeen muutoksen kaikissa ikäryhmissä huomioiden osallisuuden näkökulmat. On myös varmistettava, että apuvälinepalvelut toteutuvat yhdenvertaisesti riippumatta siitä, asuuko asiakas kotona, perhehoidossa, palveluasumisessa tai tehostetussa palveluasumisessa ja apuvälineiden käytön, ohjauksen ja seurannan vastuut määritellään selkeästi.

4 Apuvälinepalveluprosessi

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Tehy huomioi apuvälineprosessissa apuvälineiden käytön kokeilun ja käytön ohjauksen asiakkaiden arjen toimintaympäristöissä. Asiakkaiden apuvälineiden käyttöä tuetaan oikea-aikaisesti kun asiakkaalla on tarpeen mukaan mahdollisuus kokeilla apuvälinettä siinä toimintaympäristössä, mihin apuväline on tarkoitettu, ammattilaisen ohjauksella. Tässä huomioitava moniammatillisuus. Puutteellinen arviointi, ohjaus ja opastus vaarantaa turvallisuutta. Myös toimintakykyä tukevan apuvälineen käytön arviointiin ja asiakkaiden toimintakyvyn muutoksiin/ vaihteluun on kiinnitettävä riittävästi huomiota siten, että apuväline vastaa asiakkaan toimintakykyä. Apuvälineiden käyttöä on seurattava riittävästi ja tarpeellisia muutoksia tehdään toimintakykyperusteisesti huomioiden asiakkaan toimintaympäristö ja turvallisuus.

6.1 Potilas- ja laiteturvallisuus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.2.1 Hyvinvointialueiden vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Kokonaisuutena kappaleet ja luovutusperusteet ovat pääosin selkeitä ja ymmärrettäviä. Tehy kuitenkin korostaa, että käytännön toteutuksen kannalta teksti edellyttää vielä selkeyttä ja täsmennyksiä erityisesti vastuunjaosta, ISO luokitusten muutosten vaikutuksista sekä henkilöstön osaamis- ja resurssitarpeista hyvinvointialueilla. Osittain jää epäselväksi vammaispalvelulain ja lääkinnällisenä kuntoutuksena myönnettävien apuvälineiden erot. Apuvälinepalvelujen saumattomuus hyvinvointialueilla edellyttää osaamista ja resurssien vahvistamista, jotta arviointi- ja luovutusprosessit ovat oikea aikaisia.

Tehyn näkemyksen mukaan konkreettisempi kuvaus palveluketjun toiminnasta selkeyttäisi ohjeen soveltamista hyvinvointialueilla. Luovutusperusteissa tulee olla selkeästi kuvattu, kuinka hyvinvointialue varmistaa apuvälinepalvelujen yhdenvertaisuuden, asiakkaan oikeusturvan sekä riittävän ammattihenkilöstön osaamisen apuvälineiden arvioinnin, käytön, ohjauksen sekä seurannan osalta.

”Hyvinvointialueen vastuulla on huolehtia henkilöstön apuvälinealan koulutuksesta ja tiedon ajantasaisuudesta”; asiakkaiden toimintakyvyn muutokset suhteessa apuvälinetarpeeseen tulee huomioida henkilöstön apuvälineosaamisen koulutuksessa ja/tai omaisten perehdytyksessä. Toimintakykyperusteinen apuvälinetarpeen arviointi, apuvälineiden oikeanlainen ja oikea-aikainen käyttö henkilökunnan/asiakkaan /avustajan/omaisen toimesta työ- ja potilasturvallisuus sekä ergonomianäkökulmat huomioon ottaen on tärkeää. Tehy huomioi myös, ettei mitään potilasryhmiä saa syrjiä apuvälineiden saamisessa/ lainaamisessa. (mm. alkavaa muistisairautta sairastavat ikääntyneet, jotka hyötyvät esimerkiksi näkö/kuulovammaisille tarkoitetuista apuvälineistä.)

6.2.2 Apuvälineen omistavan tahon vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.2.3 Apuvälineen käyttäjän vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.3 Apuvälineen huolto/korjaus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Viivytyksetön huolto on turvattava välttämättömille ja päivittäistä suoritumista mahdollistaville apuvälineille sekä varmistettava asiakkaalle selkeä ohjeistus korvaavista apuvälineistä huollon ajaksi.

6.4 Apuvälineiden kuljetus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Tehy huomioi, että on aina varmistettava, ettei asiakkaan taloudellinen asema tai toimintakyvyn haasteet muodostu esteeksi apuvälineen saamiselle. Hyvinvointialueilla tulee olla kohtuulliset käytännöt kaikkien asiakkaille tarpeellisten apuvälineiden kuljettamiseen tai kuljetuksen järjestämiseen myös erityistilanteissa, mikäli asiakas itse tai hänen omaisensa eivät pysty apuvälineiden kuljetusta järjestämään.

Lausunto on laadittu yhteistyössä Kuntoutusohjaajat ry:n ja Suomen Sairaanhoidajat ry:n kanssa.

6.5 Kaksoiskappale

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.6 Apuvälineiden hankintatavat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

7 Oppaassa käytetyt käsitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

04 03 33 Hengitystieortoosit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

04 06 06 Tukisukat ja tukihihat käsivarsille ja jaloille ja muille kehon osille

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 Ortoosit ja proteesit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 15 Toiminnalliset hermo-lihasstimulaattorit ja hybridiortoosit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 18 Yläraajan proteesit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 24 Alaraajan proteesit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 30 03 Peruukit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

09 09 Pukeutumisen ja riisuutumisen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

09 12 WC-apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

09 33 Peseytymis-, suihku- ja kylpyvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 08 Valkoiset kepit ja tukikepit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 23 Pyörätuolit, lisävoimalliset

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 24 09 Käsikäyttöisten pyörätuolien lisävoimalaitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

15 Kotielämän ja siihen osallistumisen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 03 Valonsuodattimet (absorptiolasit)

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 06 Silmälasit ja piilolinssit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 09 Suurentavat lasit, linssit ja linssikokoonpanot

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 18 Suurennuslaitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 06 Kuulon apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 13 21 Daisy-soittimet ja e-kirjojen lukijat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 29 Merkinanto-, hälytys- ja paikannusvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 39 05 Tuntoaistiin perustuvat näytöt

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 45 Suunnistautumisvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

24 06 Apuvälineet pakkausten käsittelyyn

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

Poistettavaksi ehdotettavat luokat

Poistetaanko apuvälineluokka 09 09 06 Kenkälusikat ja saapasrennit?

-

Poistetaanko apuvälineluokka 09 09 09 Vaatepitimet

-

Poistetaanko apuvälineluokka 09 42 06 Sähköhammasharjat

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 06 01 Siivuttajat ja leikkurit

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 06 04 Juustohöylät

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 06 05 Raastimet

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 06 06 Hakkurit

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 09 02 Kuorimaveitset

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 09 04 Siemenkoodan poistimet

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 12 Leivontavälineet

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 06 09 Astiankuivaustelineet

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 06 15 Tiskiliinan vääntimet

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 09 18 01 Ruokalautaset

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 15 21 01 Yleissakset

-

Poistetaanko apuvälineluokka 24 06 03 Avaajat

-

Poistetaanko apuvälineluokka 24 06 06 Putkilonpuristimet

-

Lejman Satu
Tehy ry